

AGENDA

TISDAG 3 JANUARI

Statistik

Finland: Arbetslöshetssiffror, nov
USA: Inköpschelnans index, dec
Storbritannien: Penningmängdsstatistik (M0), dec

ONSDAG 4 JANUARI

Statistik

USA: Billförsäljning, dec

Övrigt

LO presenterar konjunkturrapport, "Ekonomiska utsikter"
EU-parlamentets hearing med de nya kommissionerna inleds, pågår till 10 januari

TORSDAG 5 JANUARI

Statistik

USA: Industrins ordninggång, nov
Japan: Nybilsregistreringen, dec
USA: Antalet nya arbetslösa

Övrigt

Penning- och valutahandeln stänger kl 12.00
OM och Stockholms fondbörs stänger kl 13.00

FREDAG 6 JANUARI

Statistik

Danmark: Arbetslöshetssiffror, nov
USA: Arbetslöshetssiffror, dec
Storbritannien: Penningmängdsstatistik (M4), slutlig Nov
Storbritannien: Nybilsregistrering, dec

Övrigt

Trettondagen, marknaderna stängda i Sverige

TISDAG 10 JANUARI

Statistik

USA: PPI, dec

Övrigt

Regeringens budgetproposition presenteras

ONSDAG 11 JANUARI

Statistik

Storbritannien: Industriproduktion, nov
USA: KPI, dec

TORSDAG 12 JANUARI

Statistik

SCB: Import av konsumtionsvaror m m, okt

Uppgifterna är preliminära. Reserver för ändringar för utlandsuppgifter svarar nyhetsbyrån Bloomberg

E-mail till Finanstidningen

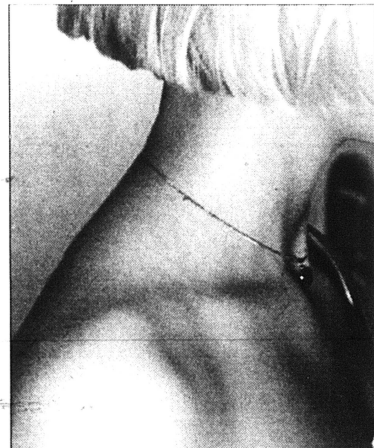
Nu går det bra att skicka elektronisk post, så kallad e-mail, via Internet till Finanstidningen. I rutan nedan återfinns e-mail-adresserna till tidningens medarbetare. Vi ser fram emot att höra av Dig.

Redaktionen

Varför är könen så olika?

Bland alla djur som Linné namngav fanns två änder. En var spräcklig, en var mycket färggrann. Han gav dem var sitt namn, övertygad om att det rörde sig om två olika arter. I dag vet vi att båda fåglarna tillhör samma art: gräsanden. Den ena är honan, den andra är hannen. Varför är könen ofta så olika?

Frågan var länge mycket svår att besvara men efter en intensiv forskningsinsats under de senaste tio åren har dimridåerna börjat lösa. Problemet är att djur verkar funktionella, men att en mängd karaktärer saknar direkt överlevnadsvärde. Hur har de uppstått? Vi kan utan vidare begripa vitsen med klor och tänder, skyddsfärger och upprätt gång. Men vad är det för mening med plymer och hornkronor? Varför är andhannar färggranna? Varför är könen olika stora? Varför har män skäg?

Darwin trodde att människans nakna hud var en effekt av sexuell urval. Kanske han hade rätt. Det är svårt att hitta någon annan förklaring till varför vi inte har päls som andra djur.

Den förste som presenterade en teori om fenomenet var – naturligtvis – Charles Darwin.

Han föreslog 1871 att de underliga karaktärerna hade uppstått – inte som vid naturligt urval, genom kampen om föda och utrymme – utan genom konkurrens om det motsatta könet. Han kallade processen för sexuell urval.

Men teorin mottogs med skepsis, ibland med häm. Den blev vilande mycket länge. Först i början av 80-talet togs den upp igen. Nya genetiska modeller och nya experiment gjorde det då möjligt att på allvar testa idén.

Resultatet? Jo, Darwin hade nog rätt, som i så mycket annat. Det går att utläsa ur en ny bok, *Sexual Selection*, från Princeton University i USA.

Författaren är en av banbrytarna inom den här grenen av evolutionsbiologin: Malte Andersson, professor i zoologi vid Göteborgs universitet. Han var först med några experiment.

"Jag är fågel-skådare från början och funderade tidigt på varför hannarna ofta var så prägliga", säger han.

Experimenten gjorde han med en afrikansk fågelart: den långstjärtade änkan. Hannarna har långa stjärtfjädrar som de visar upp under parningstiden.

Malte Andersson fängade in och klippte helt sonika av fjädrarna på några av fåglarna. Dessa limmade han sedan fast på andra hannar som inte fått sina fjädrar avklippta.

"Jag använde det nya superlimmet som togs fram under det amerikanska rymdprogrammet", säger han.

När han släppte fåglarna lösa fanns alltså tre grupper av hannar: med normallånga, korta, och extremt långa stjärtfjädrar.

Sedan satte han sig ner i savanngräset och tittade. Direkt flockades honorna kring hannarna med förlängda fjädrar. De var inte ens intresserade av hannar med normal lång stjärt.

"Det visar hur det sexuella urvalet kan skapa en till synes värdelös prydnad. Om bara hannarna med lång stjärt får para sig, sprids det anlaget snabbt inom hela populationen. De andra anlagen minskar eller eliminerar helt och hållet", säger han.

Experimentet bekräftar också något annat som Darwin förutspådde: Hannarna slås, sjunger, vrålar eller visar upp sina prydnader – men det är honorna som väljer och vrakar.

Frågan är bara: Varför välja något så udda som en lång stjärt?

"Vi vet inte. Ofta kan det säkert vara slumpen", säger Malte Andersson.

"När processen sedan är igång blir den självuppfyllande och svår att stoppa. Jag väljer en hanne med lång stjärt för då får jag söner som får långa stjärtar som drar till sig honor, och så vidare i all oändlighet."

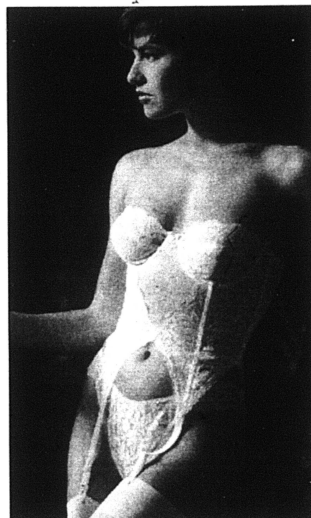
"Bland kan det säkert röra sig om att preferenserna är förprogrammerade i hjärnan. De kan ha uppstått av något annat skäl, som en sideeffekt av att djuret är knutet till olika miljöer eller föredrar en viss typ av föda."

I vissa fall blir valet en viss färg. Ju gulare fjäderdräkt, desto bättre, som hos gulsparven. Eller en fin, blå haklapp som hos blåhaken.

"Processen kan naturligtvis inte gå hur långt som helst. Allt för långa fjädrar eller garbana färger skulle göra hannarna väldigt sårbara för rovdjur. Det finns alltid en gräns", säger Malte Andersson.

Forskarna har försökt se om hannarna med de grannaste plymerna och färgerna möjligen också har högst överlevnad. Prydnaderna skulle alltså vara en sorts reklam: "Välj mig och dina ungar får fina anlag."

"Det har påvisats hos en del arter men inte

Vi ser delvis ut som vi gör på grund av det sexuella urvalet. Vissa karaktärer har av någon anledning verkat mer lockande än andra.

hos alla", säger Malte Andersson.

Hos många däggdjur har konkurrensen mellan hannarna lett till att styrka och storlek gynnas. Lejonhannar är 50 procent större än honorna, hannarna hos elefantälvar är fyra-fem gånger större.

Har honorna haft en preferens för styrka? I så fall har de fått betala ett pris för det valet. Både hos lejon och elefantälvar är hannarna riktiga mansgrisar.

"De är brutala sällar, ingen tvekan. Honorerna tycks ha fastnat i en fälla. Men man ska inte glömma bort att hannarna hos sådana här arter också betalar ett pris. De lever ett våldsam liv och dör unga", säger Malte Andersson.

Det finns andra typer av sexuell urval. Hos en del djur är båda könen prägliga, exempelvis lunnefågeln. Både hannar och honor dras till vissa karaktärer, i det här fallet en färggrann näbb.

Och människan? Vilka av våra karaktärer har uppstått på grund av konkurrens om det motsatta könet? Vår nakna hud, menade Darwin. Han trodde också att skillnaderna mellan raserna var en effekt av sexuell urval.

Den amerikanske forskaren Jared Diamond har tagit upp tråden. Han har exempelvis påvisat att skillnaderna i hudfärg knappt kan förklaras med ekologiska modeller. Och vilket överlevnadsvärde har orangefärgade eller brunbröstadvårtor? Malte Andersson är dock försiktig:

"Det är svårt att uttala sig om människan, eftersom vi inte kan testa de flesta teorierna. Men jag är övertygad om att åtminstone delar av vårt utseende beror på sexuell urval." (TT)

FinansTidningen

UTGIVARE

Svenskes Finansnyheter (redaktion@ft.se)

POSTADRESS

Bok 70347, 107 23 Stockholm

BESOKSADRESS

Kungälvägen 18, s 1

TELEFON vx 08-677 45 00
TELEFAX 08 14 99 30

Redaktionen 08 677 45 81
Annonsvärd

VD

Raoul Grünthal (raoul@ft.se)

CHEFREDAKTÖR

OCH ANSVARIG UTGIVARE

Jon Åsberg (jon@ft.se)

REDAKTIONSCHEF

Peter Lundström (peter@ft.se) 677 45 14

BITRÄDANDE CHEFREDAKTÖR

Lillemor Mårtensson (lillemor@ft.se) 677 45 12

KULTURREDAKTÖR

Peter Ertland (peter@ft.se) 669 52 37

REDAKTIONEN DIREKTNUMMER

Rodney Allven (rodney@ft.se) 677 45 27

Mats Anderson (mats@ft.se) 5 15

Katarina Bergström (katarina@ft.se) 5 00

Jonas Blomberg (jonas@ft.se) 5 33

Åsa Carlsson (asa@ft.se) 5 56

Britt Marie Enar (enar@ft.se) 5 21

Carl Magnus Eriksson (cm@ft.se) 5 35

Michael Ericsson (michael@ft.se) 5 57

Anders Fernstedt (anders@ft.se) 5 30

Rolf Gahnström (roff@ft.se) 5 43

Rudine Grünthal (rudine@ft.se) 5 27

Anna Guller (anna@ft.se) 5 52

Elién Karlberg (elien@ft.se) 5 24

Tommy Karlström (tommy@ft.se) 5 51

Par Krause (par@ft.se) 5 28

Ulrika Kroon (ulrika@ft.se) 677 45 41

Herman Larsson-Norén (herman@ft.se) 5 00

Hampus Lindh (hampus@ft.se) 5 40

Peter Lindvall (peter@ft.se) 5 22

Charlotte Malmström (charlotte@ft.se) 5 67

Andreas Meyer (andreas@ft.se) 5 55

Fredrik Odjög (fredrik@ft.se) 5 41

Ilona Franzer (ilona@ft.se) 5 66

Thomas Sjöstrand (thomas@ft.se) 5 42

Anna Trane (anna@ft.se) 5 26

Johan Vahlund (johan@ft.se) 5 00

André Wallgren (andre@ft.se) 5 36

Martin Åstrand (martin@ft.se) 5 34

Gunnar Örn (gunnar@ft.se) 5 25

ANNONSCHEF

Håkan Kjellström (hakan@ft.se) 677 45 91

Bo Bergstrand (bo@ft.se) 5 84

Claes Bostrom (claes@ft.se) 5 86

Claes Brandt (claes@ft.se) 5 87

Hans Ernani (hans@ft.se) 5 85

Per-Erik Holmström (per-erik@ft.se) 5 90

Gunnilla Lövén (gunnilla@ft.se) 5 89

Per Olsson (per@ft.se) 5 88

Michael Schebesta (michael@ft.se) 5 92

Tomas Skögl (tomas@ft.se) 5 93

HÄMTFAX

08 625 15 62

Annonspriser/Aktivitetstjänst/Info sektionen

PRENUMERATIONSCHEF

Espen Dahlström (espen@ft.se) 5 71

PRENUMERATIONS OCH

DISTRIBUTIONSARENDET

Jessica Tuner 08-677 45 60

Ansvärd Elsa Wängestam 5 61

PRENUMERATIONSPRISER

Heldr 1 890 kr

Heldr 990 kr

Kvartal 530 kr

Pg: 92 03 03-5

Bg: 5470-1016

FinansTidningen
ISSN 1100-882X
Svenska Tryckcentralen AB
Stockholm 1995